

Koncepce rozvoje katedry německých a rakouských studií IMS

(pro výběrové řízení v roce 2011)

Prof. Dr. Jiří Pešek

Katedra NRS pracuje dnes v léty ověřeném a personálně ustáleném režimu s těžištěm v magisterském cyklu a v kooperaci s Bohemikem řezenské university v bakalářském cyklu Česko-německých studií. Pracovníci katedry se podílejí na výuce bakalářského cyklu IMS v řádném i kombinovaném studiu a výuka prof. Jiřího Peška a prof. Jaroslava Kučery je základem obou akreditovaných postgraduálních programů IMS (MTS, SD) – doktorandský seminář a metodologie. Katedra se podstatnou měrou organizačně i lektorsky podílí na „sommeruniversity“ IMS. Katedra patří k těm nepočetným pracovištím FSV, která pravidelně nabízejí výuku U3V.

Učitelsky je třeba v klíčové oblasti (magisterský cyklus) pro Německo i Rakousko (alespoň v některých ohledech i pro Švýcarsko a Luxemburg) **udržovat relevantní obsazení našeho širokého spektra témat** (politický systém, ústavní systém, právo, stát, aktuální politika, hospodářství, sociální problematika, kultura, vzdělanost a soudobé dějiny – včetně jejich politické role a dobové reflexe). Děje se tak vlastními silami a nadto ve spolupráci s hostujícími docenty DAAD a pro Rakousko s lektory Aktion Österreich.

Tak, jako to katedra rozeběhla pro bakalářský cyklus, bude od příštího roku i pro magistry třeba formou kolektivního „Ringvorlesung“ **systematicky pokrýt vývoj Německa a Rakouska v době po roce 1989**. Tato tematika totiž do jisté míry zatím vypadává jak z aktuálně, tak z dějepisně pojatých kursů. Výuka by tu měla výhledově směřovat k sepsání příručky. Role katedry NRS je pro naznačený tematický komplex o to významnější, že jsme jediné pracoviště, které se v ČR touto problematikou soustavně zabývá. Katedra poskytuje a v budoucnosti bude v ještě významnější míře poskytovat **standardní výuku v německém a anglickém jazyce**.

Druhou výhledovou **prioritou katedry je větší důraz na téma „Německo v Evropě“**, tedy zdůraznění zájmu o roli SRN jako největšího ekonomického a přinejmenším v době kancléřství Angely Merkelové i nejvýznamnějšího politického subjektu EU. Nejde tu o klasické „mezinárodní vztahy“, ale o postupné mapování konkrétních vazeb SRN zejména na jeho klíčové sousedy: Francii a Polsko. S touto perspektivou (směrem k Francii) byl v rámci omlazení katedry přijat dr. D. Emler a tímto směrem by v budoucnosti měla rozvíjet své dosavadní aktivity i dr. L. Filipová. Směrem k Polsku zaměřil svůj habilitační projekt dr. T. Nigrin. Na jejich působení se naváže i řada studentských kvalifikačních prací.

Velkým úkolem katedry je **podstatně zvýšit kvalifikační úroveň personálu** (zatím dva profesori, jeden emeritus, žádný docent). Zcela konkrétně by měli v co nejkratší době podat habilitační práce tři pracovníci a jedna externistka, absolventka NRS (M. Kunštát, V. Handl, P. Mlsna, D. Černá), v několikaletém výhledu je habilitace dr. Nigrina. Cílově půjde o to, aby v souladu s připravovaným kariérním řádem UK bezpodmínečně všichni interní učitelé katedry v pravidelných (nejdéle osmiletých) krocích zvyšovali svoji kvalifikaci.

K práci katedry patří soustavná, **na výukový program katedry vázaná (!)** badatelská a **publikační aktivita**. Nový Dlouhodobý záměr UK postuluje nutnost zapojit do výzkumu

pracoviště nejen doktorandy, ale i magisterské studenty. To se katedra snaží již nyní, a to pravidelným zapojováním většiny studentů a samozřejmě hlavně doktorandů do soutěže o granty GA UK, a to s poměrně výraznými úspěchy. Stejně tak se katedra pod mým vedením zapojuje do Specifického výzkumu UK, dříve do Výzkumných záměrů FSV. Budu usilovat o to, aby se skutečně všichni pracovníci nevelkého týmu katedry výukově, badatelsky i projektově vážali na její program.

Výstupy této činnosti představuje (a podle předložených záměrů i nadále bude představovat) **řada monografií, mezinárodních, v zahraničí vydávaných sborníků, kolektivních monografií i odborných studií**, umístěovaných v prestižních recenzovaných časopisech v ČR i v zahraničí. Katedra – jednotlivci i týmy pracovníků s doktorandy - má poměrně **vysokou úspěšnost v grantové oblasti** (GAČR – Evropská historiografie - Polsko, Německo, Francie a Británie ve srovnání, dříve GAAV – Německá akademická chemie v Praze, Vídni a Lipsku, projekt do 7 RPE – Přeshraniční kooperace Německa, Polska a ČR po roce 1989 a další), odkud opět na konto IMS přichází podstatný kontingent publikací. Zájmům katedry je přibírat do projektů i pracovníky ostatních kateder a posilovat tak vnitroústavní vazby.

„Vizitkou“ katedry je i v tomto ohledu – v návaznosti na řadu do roku 2008 jdoucích sborníků dosud úspěšně realizovaný – závazek, zpracovat do ústavního časopisu **AUC-ST každý rok jedno obsahově i jazykově „německé“ číslo** (což neomezuje soustavnou spolupráci členů katedry na ostatních - českých číslech časopisu, na suplementech a na řadě Juvenilia territorialia). Stejně tak se katedra podílí a bude podílet na celouústavní řadě veřejných přednášek.

Významným, resp. naprosto ústředním aspektem činnosti katedry NRS je **mezinárodní spolupráce** s pracovišti německé jazykové oblasti. Tři nejvýznamnější - strategičtí - partneři katedry NRS jsou university Regensburg, Düsseldorf a Wien. Zde usiluji o soustavné společné výzkumné a konferenční projekty, výměnné série přednášek, společnou výchovu doktorandů a ideálně o společné výukové programy. Vedle stávajícího bakalářského programu s Regensburgem tak koncipujeme návrh projektu na společnou „doktorandskou kolej“ s Düsseldorfem.

Zajišťování zahraničních vazeb pracoviště na sebe nutně váže **aktivitu v bilaterálních výzkumných komisích a zahraničních grémiích**. V mém (a Kunštátově) případě jde zejména o Česko-německou komisi historiků (M. Kunštát obdobně ještě předsednictví v Česko-rakouské komisi historiků), resp. v Česko-německé komisi pro učebnice dějepisu, dále o moji práci v předsednictvu Aktion Österreich - Česká republika, ve freiburském FRIAS a mohučském IEG, svým způsobem i v předsednictvu Sdružení českých historiků.

Podobnou roli mají i moje aktivity v **redakčních radách** nejen ústavního AUC-ST, ale i AUC-HUCP, PSH, DP, mnichovské Bohemia a zejména mé spolueditorství centrálního periodika českého dějepisectví: Českého časopisu historického. Efektem je zlepšená možnost soustavně umísťovat studie pracovníků, doktorandů a dokonce i magisterských studentů katedry v těchto recenzovaných časopisech. Mým cílem je rozšiřovat podobné aktivity v celém týmu katedry, a to pokud možno směrem k mladším pracovníkům, a zajišťovat jí tak co nejstabilnější publikační bázi.

Celkově je třeba udržovat, v některých případech pak **zvýšit náročnost** výuky i vedení a hodnocení studentů a doktorandů (mám trvalé problémy s případy přílišné benevolence při posuzování kvalifikačních prací), dále **zkrátit průměrnou dobu doktorandského studia**. Obdobně je nutno dbát na vysokou obsahovou, metodologickou, ale i jazykovou kvalitu publikačních výstupů studentů i pracovníků katedry.

Obecným problémem, který přesahuje mé osobní možnosti operativních řešení, je na jedné straně **podstatný nárůst objemu nutné práce**, objemu (do velké míry zbytečné) byrokracie a **zároveň pokles sociální (smluvní a příjmové) stability a rozmlžení výhledů** pracovníků katedry. Není tajemstvím, že toto jsou důvody, proč katedra ztrácí řadu svých nejlepších absolventů, kteří raději než studium PGS a akademickou kariéru volí spolehlivější kariérní výhledy ministerské, zahraniční ale i žurnalistické práce. Nicméně mne těší, že v podstatě nepřichází informace o problémech našich absolventů s nalezením pracovního uplatnění. I v této oblasti se katedra hodlá více angažovat, resp. v rámci IMS „dotáhnout“ dosavadní, z řady důvodů na půl cesty zůstávší pokusy o etablování „alumnei“.

V Praze 15. 1. 2011

Prof. PhDr. Jiří Pešek, CSc.